

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 263/2016
12.04.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у парници тужиоца АА – ... – ..., ..., чији је пуномоћник Маријана Бабић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца и тужене, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1254/2015 од 17.11.2015. године, у седници одржаној 12.04.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужиоца и тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1254/2015 од 17.11.2015. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Зрењанину П 37/14 од 12.03.2015. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете исплати 127.879,91 УСД са домицилном каматом земље валуте од 12.07.2004. године па до исплате, као и да му исплати, на име накнаде штете у виду измакле добити за период од 12.07.2004. године до 19.08.2013. године, 5.671.027,61 УСД са домицилном каматом земље валуте почев од 19.08.2013. године као дана вештачења до исплате. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове поступка од 690.930,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1254/2015 од 17.11.2015. године, ставом првим изреке жалба тужиоца је делимично усвојена и пресуда Вишег суда у Зрењанину П 37/14 од 12.03.2015. године, преиначена у побијаном делу одлуке о накнади штете, тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде штете исплати 127.879,91 УСД са домицилном каматом земље валуте почев од 12.07.2004. године до исплате, док је у преосталом побијаном а непреиначеном делу одлуке о накнади измакле користи, као и одлуке о трошковима поступка, првостепена пресуда потврђена а жалба тужиоца одбијена. Ставом другим изреке обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка од 78.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, парничне странке су изјавиле ревизију и то тужилац због битне повреде правила парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а тужена због свих законом прописаних разлога.

Испитујући побијану одлуку у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 72/11 и 55/14), на чију примену упућује члан 506. став 2. истог закона, Врховни касациони суд је нашао да ревизије тужиоца и тужене нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом тужиоца се не указује на друге битне повреде правила поступка због којих се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у пословном односу са фирмом „ББ“ из ... на основу уговора од 10.10.2000. године о испоруци сировина са уговореном динамиком плаћања. Тужилац у својству повериоца и „ББ“ у својству дужника су 28.09.2001. године пред Општинским судом у Суботици у предмету И1

174/01 закључили споразум о заснивању заложног права на некретнинама дужника (ближе означеним у споразуму), ради обезбеђења новчаног потраживања повериоца у укупном износу од 669.149,29 УСД са припадајућом каматом. Према овом споразуму дужник је дао своју безусловну дозволу да се у корист повериоца на некретнинама означеним у споразуму, на којима дужник има право коришћења и располагања, изврши укњижба заложног права на износ од 109.134.903,40 динара и спп (с припадајућим правима). Решењем суда И1 174/2001 од 28.09.2001. године одређена је укњижба наведеног заложног права – хипотеке и земљишно-књижном одељењу истог суда наложено да изврши упис у корист повериоца на износ од 109.134.903,40 динара и спп. На основу овог решења, Општински суд у Суботици је донео решење Дн 6349/2001 од 16.10.2001. године којим је укњижено извршно заложно право на износ од 109.903,40 динара и спп у корист тужиоца. Ово решење садржало је поуку о правном леку, међутим, није достављено повериоцу, овде тужиоцу, већ само дужнику „ББ“ који није изјавио жалбу.

Према пресеку дуговања који су 01.04.2002. године (крајњи рок за плаћање по уговору) сачинили тужилац и „ББ“ потраживање тужиоца износило је 646.215,80 УСД на дан 27.02.2002. године. Тужилац је 04.04.2002. године Општинском суду у Суботици поднео предлог за извршење против дужника „ББ“ ради наплате новчаног потраживања од 646.215,80 УСД продајом заложених непокретности. Решењем суда И1 94/02 од 12.04.2002. године одређено је предложено извршење.

Решењем Општинског суда у Суботици у другом предмету И1 42/02 од 26.02.2002. године, ради обезбеђења новчаног потраживања повериоца „ВВ“ из ... према дужнику „ББ“ из ... у износу од 129.294,10 УСД одређена је укњижба заложног права – хипотеке у корист повериоца „ВВ“ на некретнинама дужника. Решењем суда Дн 1691/02 од 27.02.2002. године уписана је забележба хипотеке у корист „ВВ“. У време уписа заложног права повериоца „ВВ“ на некретнинама

дужника „ББ“ већ је било укњижено заложно право у корист овде тужиоца у висини 109.903,40 динара.

Решењем суда Ипв/И 161/03 од 05.11.2003. године утврђен је редослед намирења у поступку И1 94/02 и то тако да се прво намирује потраживање тужиоца као повериоца првог реда од 109.903,40 динара, затим потраживање „ВВ“ као повериоца другог реда од 129.294,10 УСД, па потраживање тужиоца за разлику између 109.903,40 динара и 109.134.903,40 динара.

У поступку јавне продаје заложене непокретности исте су решењем суда И1 94/02 од 20.05.2004. године по дражбеној цени од 21.059.140,00 динара досуђене дражбеном купцу као повериоцу првог реда, овде тужиоцу, када је утврђено његово укупно потраживање од 560.691,00 УСД, а утврђено је и потраживање „ВВ“ као повериоца другог реда од 129.294,10 УСД односно 7.675.880,10 динара на дан 20.05.2004. године, па је обавезан тужилац да на рачун суда на име дела дражбене цене којом се намирује хипотекарно потраживање повериоца другог реда „ВВ“ уплати 7.675.880,40 динара и на име трошкова извршног поступка 127.050,00 динара, што је укупно 7.802.930,40 динара, а у супротном суд ће одржану дражбу огласити неважећом. Ову обавезу тужилац је у целости измирио 10.06.2004. године. Решењем суда од 21.06.2014. непокретности су предате овде тужиоцу. Решењем од 12.07.2004. године суд је утврдио да је у целости намирено потраживање „ВВ“, док је решењем од 02.08.2004. године, исправљеним решењем од 04.10.2004. године, утврђено да је потраживање тужиоца намирено у висини од 223.290,31 УСД, а ненамирено потраживање износи 344.073,67 УСД на дан 20.05.2004. године.

Над „ББ“ отворен је стечајни поступак решењем Трговинског суда у Суботици Ст 477/98 од 14.11.2003. године. У стечајном поступку решењем о главној деоби од 06.08.2010. године потраживање тужиоца је утврђено у висини од 28.052.565,00 динара са износом за исплату од 327.712,71 динар (1,1682% од утврђеног потраживања), а на основу решења о завршној деоби од 20.04.2012. године поверилац, овде тужилац, исплаћен је у износу од 116.156,19 динара (0,4141% од утврђеног потраживања). Стечајни поступак је закључен решењем Привредног суда у Суботици Ст 3/2010 од 20.12.2012. године.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, по оцени Врховног касационог суда правилан је закључак другостепеног суда да у конкретном случају на основу члана 154. и 155. у вези са чланом 172. ЗОО постоји одговорност тужене за тражену накнаду стварне (обичне) штете у висини од 127.879,91 УСД.

Одредбом члана 172. став 1. ЗОО прописано је да правно лице одговара за штету коју његов орган прозрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. За заснивање одговорности правног лица у смислу члана 172. став 1. ЗОО потребно је да је његов орган поступао незаконито (поступање супротно закону, другом пропису или општем акту, као и пропуштање да се закон, други пропис или општи акт примени) или да је поступао неправилно (поступање противно уобичајеном и прописаном начину обављања делатности које није у складу са општим нормама у вршењу службе)

и да се такво поступање према насталој штети односи као узрок према последици (узрочно-последична веза).

Тужилац је у овом поступку тражио накнаду штете проузроковане радњом референта земљишно-књижног одељења Општинског суда у Суботици, који је приликом укњижбе заложног права – хипотеке у корист тужиоца, уместо обезбеђеног потраживања од 109.134.903,40 динара уписао износ од 109.903,40 динара, при чему тужиоцу решење о укњижби није достављено, а због чега је у каснијем извршном поступку тужилац само у незнатном делу наплатио своје потраживање (109.903,40 динара).

Одредбом члана 164. Закона о извршном поступку („Службени гласник РС“ бр. 28/00, 73/00 и 71/01), који је важио у време покретања извршног поступка, прописано је да се по намирењу потраживања из члана 163. овог закона, намирују потраживања обезбеђена заложним правом, потраживања поверилаца по чијем предлогу је одређено извршење и накнада за личне службености и стварне терете који се продајом гасе (став 1); повериоци из става 1. овог члана намирују се по реду стицања заложног права и права на намирење поверилаца који су предложили извршење, односно по реду уписа у јавну књигу личних службености и стварних терета (став 2).

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд налази да је правилан закључак другостепеног суда о постојању пропуста Општинског суда у Суботици у поступку укњижбе заложног права – хипотеке тужиоца. Наиме, у том поступку, решењем суда Дн 6349/2001 од 16.10.2001. године, уместо да се укњижи хипотека на некретнинама дужника у корист тужиоца за износ обезбеђеног потраживања од 109.134.903,40 динара, уписан је износ од 109.903,40 динара, које решење није достављено заложном повериоцу, овде тужиоцу, те није могло бити оспорено у жалбеном поступку. Због овог пропуста Општинског суда у Суботици, тужилац је у извршном поступку пред истим судом у предмету И1 92/02 наплатио само уписаних 109.903,40 динара, иако је имао својство заложног повериоца првог реда, па кад је у поступку јавне продаје заложених непокретности он исте купио, суд га је обавезао да уплати 7.802.930,40 динара, на име намирења хипотекарног потраживања повериоца другог реда „ВВ“ д.о.о. у целости, што је тужилац учинио (на дан уплате 10.06.2004. године уплаћени износ је представљао противвредност 131.706,14 УСД према средњем курсу од 59,2450 динара за 1 УСД). По окончању извршног поступка потраживање тужиоца остало је ненамирено за 344.073,67 УСД, а у стечајном поступку тужиоцу је исплаћено само 116.156,19 динара или 0,4141% од утврђеног потраживања.

Кад је у питању одговорност за штету, према правилу адекватне узрочности, узрок штете је онај догађај који је по својој природи адекватан насталој штети. У овом случају због пропуста суда (органа тужене) у поступку укњижбе заложног права, тужиоцу је проузрокована штета, због чега постоји одговорност тужене у смислу члана 172. став 1. ЗОО. Наиме, у извршном поступку тужилац би као заложни поверилац првог реда у смислу члана 164. став 2. Закона о извршном поступку извесно наплатио своје потраживање још за износ који је морао да уплати на име намирења заложног повериоца другог реда, да није било пропуста земљишно-књижног суда. Стога је правилна

побијана одлука којом је обавезана тужена да тужиоцу накнади штету од 127.879,91 УСД са припадајућом каматом.

Имајући у виду наведено Врховни касациони суд је нашао да се ревизијом тужене неосновано указује на погрешну примену материјалног права.

Осим тога, по оцени ревизијског суда неосновано је и ревизијско указивање тужиоца да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су одбили захтев за накнаду штете у виду измакле добити за период од 12.07.2004. године до 19.08.2013. године од 5.671.027,61 УСД . Наиме, тужилац тврди да је ову штету претрпео тако што ненаплаћених 127.879,91 УСД није могао да уложи у трговину ..., чиме се бави, а обртом ових средстава остварио би сигурну добит у наведеном износу.

Одредбом члана 189. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи. Према ставу 3. истог члана, при оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем.

Измакла корист или изгубљена добит је вид материјалне штете коју оштећени трпи због штетникове радње или пропуштања, а коју (добит) је могао реализовати да није било штетне радње. Стога изгубљену добит чини очекивано увећање имовине, при чему није меродавно оно што сам оштећени очекује, него објективна могућност стицања добити, према редовном току ствари или према посебним околностима. Ревизијски суд прихвата став нижестепених судово да у конкретном случају околности које је изнео тужилац нису довољне за заснивање одговорности тужене за накнаду измакле добити у смислу члана 189. ЗОО, односно да тужилац није доказао да би обртом 127.879,91 УСД остварио добит од 5.671.027,61 УСД, у наведеном периоду, па како нема доказане узрочно-последичне везе између поступања органа тужене и ове штете, не постоји основ одговорности тужене у смислу члана 172. став 1. ЗОО, због чега је у овом делу тужбени захтев правилно одбијен.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић